केवल मूल्यांकनकर्ता के उपयोग हेतु!

माध्यमिक शिक्षा मण्डल, मध्यप्रदेश, भोपाल

24 पृष्ठीय

केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे। प्रश्न क्रमांक के सम्मुख प्राप्तांकों की प्रविष्टी करें।

प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	(अंकों में)	प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	(अंकों में)
1			17		
2			18		
3			19		
4			20		
5			21		
6			22		
7			23		
8			24		
9			25		
10			26		
11			27		
12			28		
13					
14					
15					
16					

कुल प्राप्तांक शब्दों में | कुल प्राप्तांक अंकों में

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे →

प्रमाणित किया जाता है कि अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अंकों की प्रविष्टी एवं अंकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्राः नाम, पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदांकित संस्था के नाम की मुद्रा लगाएं।

उप मुख्य परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा	परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा
श्रीमती नीता डेहरिया (मा.शि.) शा.नेहरू उ.मा.विद्या., नरसिंहपुर V.No.- 000991	PREETI UPRELIYA (MS) Govt. M.S. MAGHARDA V. NO. 021180

② [ ] + [ ] = [ ]

योग पूर्व पृष्ठ — पृष्ठ 2 का योग — कुल अंक

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 1 — युग्ममेलनं कुरुत -

	(अ)		(ब)
(1)	यथाशक्ति	—	अव्ययीभाव समासः
(2)	ग्रामगतः	—	तत्पुरुष समासः
(3)	नीलकण्ठः	—	बहुव्रीहि समासः
(4)	एक + एकः	—	एकैकः
(5)	नास्ति	—	न + अस्ति
(6)	~~पितुर्गृहम्~~ पितुर्गृहम्	—	पितुः + गृहम्

③ 4 + 12 = 18

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 2 आम् / न

उ० (1) – आम् ।
उ० (2) – न ।
उ० (3) – आम् ।
उ० (4) – आम् ।
उ० (5) – न ।
उ० (6) – आम् ।

प्रश्न क्र. 3 एकपदेन उत्तरं लिखत

उ० (1) – गुणं ।
उ० (2) – पिकः ।
उ० (3) – ~~उदीरितोऽर्थः~~ । उदीरितोऽर्थः ।
उ० (4) – तुमुन ।
उ० (5) – क्त्वा ।
उ० (6) – विज्ञाय ।

6

18 + 12 = 30

पूर्व पृष्ठ | पृष्ठ 4 के अंक | कुल अंक

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 4 उचितं विकल्पं चित्वा लिखत

उ० (i) – (अ) एकवचनम्
उ० (ii) – (ब) प्रथमा
उ० (iii) – (स) षष्ठी
उ० (iv) – (अ) द्वितीया
उ० (v) – (ब) सर्वत्र
उ० (vi) – (ब) श्वः

6

प्रश्न क्र. 5 रिक्तस्थानानि पूरयत

उ० (i) – लट्
उ० (ii) – बहु
उ० (iii) – दृश्
उ० (iv) – लृट्
उ० (v) – आङ्
उ० (vi) – उप

6

EDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 6।

उ० → पिता पुत्राय बाल्ये विद्याधनं यच्छति ।

प्रश्न क्र. 7 अथवा

उ० → चातकः पिपासितः म्रियते ।

प्रश्न क्र. 8

उ० → लोके महतो भयात् बुद्धिमान् मुच्यते ।

B S E

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 9

उ० → मातुः अधिका कृपा दुर्बले सुते भवति ।

प्रश्न क्र. 10

उ० → काकचेष्टः विद्यार्थी आदर्शः छात्रः मन्यते ।

प्रश्न क्र. 11 रिक्तस्थानानि पूरयत

उ० (i) - भृशम्

उ० (ii) - स्थितप्रज्ञः

उ० (iii) - तत्र

उ० (v) - यथा

BSE

माध्यमिक शिक्षा मण्डल मध्यप्रदेश

EDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHO

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 12 घटनाक्रमानुसारेण लिखत

उ० → क → (ii) अस्ति देउलाख्यो ग्रामः ।
ख → (i) तत्र राजसिंहः नाम राजपुत्रः वसति स्म ।
ग → (iv) बुद्धिमती पुत्रद्वयोपेता पितुर्गृहम् चालिता ।
घ → (iii) सा एकं व्याघ्रं ददर्श ।

प्रश्न क्र. 13 वाच्यपरिवर्तनं कुरूत

उ० (ii) - छात्रेण पत्रम् लिख्यते ।

उ० (iii) - गायकः गीतं गायति ।

BSE

योग पूर्व पृष्ठ | पृष्ठ 8 के अंक | कुल अंक

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 14 प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

उ० (i) - कः ताम् अपृच्छत ?

उ० (iii) - बुद्धिमती कया पुत्रौ प्रहृतवती ?

प्रश्न क्र. 15 कः कं प्रति

उ० (i)

कः	कम्
उ० (i) - यमः	विदूषकं प्रति
उ० (ii) - काकः	पिकं प्रति

B S E

EDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHO

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 16 एकं सुभाषितं श्लोकं

उ० → आलस्यं हि मनुष्याणां शरीरस्थो महान् रिपुः ।
नास्त्युद्यमसमो बन्धुः कृत्वा यं नावसीदति ॥

प्रश्न क्र. 17 अशुद्धकारकवाक्यानां शुद्धिः करणीयाः

उ० (ii) → नगरं परितः मार्गाः सन्ति ।

उ० (iii) → श्री गणेशाय नमः ।

B
S
E

कृ. पृ. उ.

कुल अंक

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्नक्र. 18

दुर्वहमत्र जीवितं जातं --------- कालायसचक्रम् ।

उ० (i) → अत्र जीवितं दुर्वहं जातम् ।

उ० (ii) → अनिशं महानगरमध्ये कालायसचक्रम् प्रचलति ।

उ० (iii) → अत्र (धरातले) जीवितं दुर्वहं जातं अतः कविः प्रकृतेः शरणम् इच्छति ।

मध्यप्रदेश

EDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHO

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 19

रामः - भवतोर्वंशस्य कर्ता --------- वाल्मीकिः ।

सहस्रदीधितिः

उ० (i) → कुशलवयोः वंशस्य कर्ता भगवान् सहस्त्रदीधितिः ।

उ० (ii) → कुशलवयोः शरीरसन्निवेशः समरूपः आसीत ।

उ० (iii) → कुशलवयोः गुरुः भगवान् वाल्मीकिः आसीत ।

कृ. पृ. उ.

योग पूर्व पृष्ठ   पृष्ठ 12 के अंक   कुल अंक

माध्यमिक शिक्षा मण्डल मध्यप्रदेश

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 20   अथवा

~~कश्चित् कृषकः बलीवर्दा~~

विचित्रा दैवगतिः ______________ विचित्रमघटत ।

उ० (i) → दैवगतिः विचित्रा ।

उ० (ii) → चौरः गृहाभ्यन्तरं प्रविष्टः ।

उ० (iii) → अतिथिः चौरस्य पादध्वनिना प्रबुद्धः ।

B
S
E

3

योग पूर्व पृष्ठ + पृष्ठ 13 के अंक = कुल

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 21 — प्रार्थनापत्रम्

उ० →

सेवायाम्

श्रीमन्तः प्राचार्यमहोदयः

अमित उ. मा. विद्यालयः

मऊगंजनगरम् मध्यप्रदेशः

विषयः → अवकाशार्थम् - प्रार्थना - पत्रम् ।

महोदय !

सविनयं निवेदनम् अस्ति यद् अहं अद्य सहसा ज्वरपीड़ितो अस्मि । एतस्मात् कारणात् अहं विद्यालयं आगन्तुं असमर्थो अस्मि । अतः मह्यम् दिनद्वयस्य अवकाशं स्वीकुर्वन्तु ।

धन्यवादः ।

भवदीयः शिष्यः
आयुषः द्विवेदी

दिनाङ्कः → 06/03/2025

कक्षा → दशमी
वर्ग → 'अ'

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL
मध्यप्रदेश

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 22 निबन्धं

(iv) कविः कालियासः

संस्कृत-साहित्यं अति विस्तृतं वर्तते। अत्र नैके कवयः अनेकान् ग्रन्थान् विरचितवन्तः परं न हि तैर्लिखितं सर्वं साहित्यम् इदानीं प्राप्यते। केवलं अङ्गुलिगण्या एव कवयः एतादृशाः सन्ति। येषां नाम अद्यापि ~~अक्षुण्णं वत~~ आदरपूर्वकं गृह्यते मुहुर्मुहुश्च तेषां साहित्यं पठ्यते। एतादृश एव कविः कालिदासोऽस्ति यो हि आलोचकैः कविकुलगुरुः इत्युपाधिना समलङ्क्रियते।

कालिदासस्य जन्म भारतवर्षस्य कस्मिन् प्रदेशे कस्मिंश्च काले अभवत् इत्यादि प्रश्नाः अद्यावधिः असमाहिताः एव। विद्वांसः खैस्तीयप्रथमशताब्दीतः आरभ्य यावत् कुत्रापि कालिदासस्य स्थितिं स्थापयन्ति। तस्य जन्मस्थान विषयेऽपि विवदन्ते। कालिदासस्य लोकप्रियतां वीक्ष्य काश्मीरवासिनस्तं काश्मीरप्रदेशे समुत्पन्नं बंगालवासिनश्च तं बंगप्रान्ते समुद्भूतम्, उज्जयिनीवासिनश्च कालिदासं उज्जयिन्यां लब्धजन्मानं कथयन्ति।

महाकविना कालिदासेन सप्तग्रन्थाः विरचिताः। एतेषु रघुवंश, कुमारसंभव नामके द्वे महाकाव्ये, मेघदूत, ऋतुसंहार नामके द्वे खण्डकाव्ये,

EDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPALBOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHO

प्रश्न क्र.

अभिज्ञानशाकुन्तल, विक्रमोर्वशीय, मालविकाग्निमित्रञ्चेति त्रीणि नाटकानि सन्ति।

एतेषु सर्वेषु अभिज्ञानशाकुन्तल नामक नाटकं तस्य सर्वस्वम् अभिधीयते। एतान्नाटकं अधीत्यैव पाश्चात्या: संस्कृताध्ययनं प्रति समुत्सुका अभुवन्। कालिदासस्य साहित्ये सर्वत्र प्रकृतिश्चित्रणं वर्तते। मानवः यदा-यदा स्वकर्तव्यस्य अवहेलनां विदधाति तदा स शापं दण्डं च प्राप्नोति। प्रकृतिः ~~सरणं~~ शरणं गत्वैव तस्य निष्कृतिर्भवति। शाकुन्तले दुर्वाससः शापमाध्यमेन मेघदूते च यक्षकथामाध्यमेन कविरिदमेव मुहुर्मुहुरुपदिशति। कालिदासस्य रस भावसमन्विता वाणी कस्य मनो न हरति। कालिदासस्य अद्वितीयत्वमेव केनापि कविनोक्तम् -

"पुरा कविनां गणनाप्रसङ्गे
कनिष्ठिकाधिष्ठित कालिदासः।"

B
S
E

कृ. पृ. उ

पृष्ठ 16 के अंक कुल अंक

BOARDOFSECONDARYEDUCATION,MADHYAPRADESH,BHOPAL

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 23 अपठितगद्यांशः

उ० (i) → दयानन्दस्य जन्मनाम मूलशङ्करः आसीत ।

उ० (ii) → दयानन्दः चिरोपेक्षित वेदानां प्रचारम् अकरोत ।

उ० (iii) → महर्षिः दयानन्दः आर्यसमाजस्य स्थापनां कृतवान् ।

उ० (iv) → महर्षिः दयानन्दः सत्यस्य, धैर्यस्य, ब्रह्मचर्यस्य च मूर्तिः आसीत ।

B
S